

muló kezébe adni, hogy olvassa el és adjon róla számot írásban (anyanyelvén), hogy mit olvasott. Szavak jelentését nem kell neki megmondani: mutassa meg a tanuló, hogy tud gondolkozni, következtetni és hogy nemcsak emlékezete működik munkaközben, hanem képzelete is. Ha ennek a feladatnak meg tud felelni, mondhatjuk, hogy tud németül olvasni. Nyelvtani kérdéseket tenni felesleges, mert a nyelvtan ismerete nélkül lehetetlen a szöveget teljesen megérteni. Hogy pedig németül írni is tud, azt csak német fogalmazással mutathatja meg. Arra természetesen vigyázni kell, hogy a feladat megfeleljen a tanuló értelmi fejlettségének, tapasztalatainak és bíráló képességének. Ne kívánjuk sokat, de ne mondjunk le az imént említett kritériumokról sem, mert csak így győződhetünk meg arról, hogy az oktatás elérte feladatát.

*

Az iskolázás charlottenburgi rendszere. A manheimi rendszer mind többfelé talál utánczokra és továbbfejlesztőkre és ezek egyikét, a charlottenburgit ismerteti *Wahnett* a *Zeitschrift für Philosophie und Pädagogik* juniusi füzetében. A külső keret itt is ugyanaz, mint Mannheimban: az osztályok fő rendszere, — vagy mint itt nevezik, a *normális* osztályrendszer — mellett van egy segítő osztályokból álló rendszer, amelyet itt *B* osztályrendszernek neveznek, azonkívül van kisegítő-iskola és a hülyék intézete is. A normális rendszerből a negyedik iskolai év után a tehetségesebb tanulók számára külön osztályok ágaznak ki, amelynek *A* osztályrendszer a neve. A normális rendszernek hét fokozata van. Minden normális gyermeket felvesznek az alaposztályba, amelynek létszáma legfeljebb 45. Hetenkint 18 óra oktatás a rendes, az elmaradt tanulók ezenkívül három különórai oktatásban részesülnek az első negyedév után. A közepes és jobb tehetségű tanulók négy évig maradnak a normális osztályokban. Ekkor kb. 10% átlép középiskolákba. A megmaradók közül kiválogatják az arra alkalmasokat az *A* rendszer számára, a többiek megmaradnak végig a normális rendszerben, a gyengébbek külön oktatást kapnak és pedig a négy alsóosztályban heti három órát, a három felsőben két-két órát.

Az alsó osztályból azok a tanulók, akik a külön oktatás mellett is annyira elmaradnak, hogy nem mehetnének feljebb, de nem gyenge tehetségűek, a *B* rendszerbe mennek, ahol — egy-egy osztályban legfeljebb 30-an — megfelelő gondos orvosi és nevelő elbánásban részesülnek. Mivel többnyire testileg gyenge tanulókról van szó, az óraszám kisebb, mint a normális osztályokban és az órák is rövidebbek, a szünetek pedig hosszabbak. A *B* rendszerben a normális osztályok

évi anyagát $1\frac{1}{2}$ évre osztják be, úgy, hogy a *B* rendszer négy osztálya $1\frac{1}{2}$ éves, csak az utolsó egy éves. Egy-egy osztály elvégzése után átléphetnek a *B* rendszerből a normálisba. Viszont ha $1\frac{1}{2}$ év alatt sem lehet valamelyikükkel eredményt elérni, azt a kiegészítőiskolába küldik.

Az *A* rendszerben négy osztály van, amelyek messzebbmenő célokat követnek, mint a normális osztályok. Ezért kell több osztály is és ha valamelyik tanuló iskolaköteles korát hamarabb lépné túl, mint amikorra ezeket az osztályokat elvégezné, a szülőktől nyilatkozatot kérnek, hogy nem fogják gyermekükkel a tanfolyamot félbeszakíttatni. Az *A* osztályok felállítására az a törekvés vezetett, hogy a kereskedői és ipari pályákra lépők mennél nagyobb képzettséggel hagyják el az iskolát. Az oktatás ennek megfelelőleg magasabb, mint a népiskolában és közeledik a mi polgári iskolánknak megfelelő-reáliskolai oktatáshoz. Így bizonyos más órák rovására felvesznek a tantérvbe egy idegen nyelvet, a franciát. Aki ebben a tárgyban nem halad, vagy nagyon hanyagnak mutatkozik, azt az év végén visszaküldik a normális rendszerbe.

KÜLFÖLDI SZAKLAPOK.

Pädagogisches Archiv. Monatsschrift für Erziehung, Unterricht und Wissenschaft. Unter Mitwirkung von Fachgelehrten und Schulmännern. Herausgegeben von *J. Ruska*. Leipzig, 1910. 52. Jahrgang.

Ötödik füzet: *Dr. Constantin Bauer*, Willmann Otto nézetei az oktatás tárgyairól és módszereiről. — *Dr. Hermann Hadlich*, Az önmunkásságról. — *Dr. Eduard Spranger*, Iskolai írásbeli-dolgozataink — leplezett ponyvairodalom? — *Dr. J. Norrenberg*, A természetrajzi oktatásra vonatkozó 1910. nov. 4-i rendelet.

Hatodik füzet: *Prof. Dr. Friedrich Niebergall*, A vallási fejlődés-nevelő értéke Mózesről Schleiermacherig. — *Dr. Heinrich Werner*, A latin állapothatározó mondatok historico-genetikus tárgyalása, különös tekintettel a cum kötőszóra. — *Prof. Dr. Albert Schneider*, Gondolkodás és nézés a számolásban. — *Prof. Otto Hesse*, Elégséges (részben jobb); elégséges (de gyenge)!

Hetedik és nyolcadik füzet: *Dr. Friedrich Rommel*, Poroszország tudósiskolái a 18. század végén. — *Dr. Paul Brandt*, Művészi élvezet a művészet megértése nélkül? — *Dr. Albert Salow*, A grafikus-ábrázolás felhasználása a középfokú algebrai oktatásban. — *Prof. Eugen Löffler*, Egy nemzetközi pedagógiai intézetről. — *Albert Bencke*, A torna-oktatás Franciaországban és az ifjúság katonai előkészítésére szolgáló intézkedések.